

POHJOIS-SAVON ALUETALOUSKATSAUS SYKSY 2024

4.11.2024

Pohjois-Savon liitto

TIIVISTELMÄ.....	2
1 ALUETALOUS POHJOIS-SAVOSSA JA KOKO MAASSA.....	4
1.1 Liikevaihto	4
1.2 Vienti	7
1.3 Palkkasumma	9
2 ALUETALOUS SEUDUITTAIN	11
2.1 Liikevaihto	11
2.2 Vienti	15
2.3 Palkkasumma	17
3 MAAKUNTIEN KEHITYKSEN VERTAILU	20
4 TYÖVOIMAVARAT JA TYÖLLISYYS	21
LIITE: TIETOSISÄLLÖN KUVAUS	22

Aluetalouksatsauksessa käytetty seutukuntajako

Kuopion seutu	Kuopio, Siilinjärvi
Ylä-Savon seutu	Iisalmi, Kiuruvesi, Vieremä, Sonkajärvi, Lapinlahti
Varkauden seutu	Varkaus, Leppävirta, Joroinen*
Sisä-Savon seutu	Suonenjoki, Rautalampi, Tervo, Vesanto, Pielavesi, Keitele
Koillis-Savon seutu	Kaavi, Tuusniemi, Rautavaara

*Joroinen sisältyy Varkauden seutukunnan ja Pohjois-Savon maakunnan tietoihin vuodesta 2015 lähtien. Tätä aikaisemmilta vuosilta aluetalouksatsauksen tiedot eivät sisällä Joroisissa sijaitsevia toimipaikkoja.

Aluetalouksatsauksen tilastoaineiston hankintakustannuksiin osallistuivat Pohjois-Savon liitto, Kuopion alueen kauppakamari, Kuopion kaupunki, Ylä-Savon kunnat (seuturaha), SavoGrow ja Navitas Oy.

TIIVISTELMÄ

POHJOIS-SAVON ALUETALOUS ALKUVUONNA 2024 ODOTTAA EDELLEEN KÄÄNNETTÄ PAREMPAAN

Alkuvuoden 2024 aluetalouden luvut Pohjois-Savossa osoittavat talouden epävarmuuden jatkuvan. Maailmanlaajuiset kriisit ja niistä seuraavat epävarmuustekijät eivät konkretisoituneet aluetalouseluvuissa vielä vuonna 2022, mutta vuoden 2023 tiedot osoittivat jo selkeitä taantumisen merkkejä ja tämä tilanne on jatkunut alkuvuonna 2024. Haasteet energian hinnassa, kuluttajahinnoissa, materiaalien saatavuudessa, yritysten investointihalukkuudessa ja työvoiman saatavuudessa läpileikkaavat kaikkia aloja myös vuonna 2024.

Yleinen talouskehitys Pohjois-Savossa

Pohjois-Savon liikevaihto vuoden 2024 tammi-kesäkuussa jatkoi kolmen edellisen vuoden negatiivista kehitystä liikevaihdon muutoksen ollessa -3,7 %. Muutos ei kuitenkaan poikkea maan yleisestä talouskehityksestä, sillä koko maan tasolla liikevaihdon vuosimuutos oli myös -3,7 %. Liikevaihto laski Pohjois-Savossa enemmän lähes kaikilla toimialoilla verrattuna koko maan vastaavien toimialojen liikevaihdon muutokseen. Kaikista toimialoista vain yrityspalveluiden liikevaihto kasvoi maltilliset 0,5 %. Koko teollisuuden liikevaihdon muutos oli Pohjois-Savossa -11,7 %, mutta taustalla on huomioitava teollisuuden pääsääntöisesti voimakas kasvu vuosina 2021 ja 2022. Voimakkainta lasku oli metalliteollisuudessa, -14,6 %, kun vastaavasti koko maassa muutos oli -9,3 %. Myös metsä- ja puuteollisuuden hyvien kasvun vuosien jälkeen liikevaihto laski toimialalla toista vuotta peräkkäin, muutoksen ollessa Pohjois-Savossa -11,6 % ja koko maassa -5,2 %. Yhdistetyllä kaupan-, majoitus- ja ravitsemisalalla lasku oli kuitenkin Pohjois-Savossa vähäisempää (-1,0 %) kuin koko maan tasolla mitattuna (-2,6 %).

Liikevaihto laski alkuvuodesta kaikissa Pohjois-Savon seutukunnissa lukuun ottamatta Sisä-Savoa, jossa kasvua oli 2,2 %. Kuopion seudulla liikevaihdon muutos oli -1,6 %. Suurinta liikevaihdon lasku oli Varkaudessa, -9,4 %. Myös Ylä-Savossa liikevaihdon muutos -6,3 % oli huomattavaa verrattuna edellisvuoden alle prosentin laskuun. Koillis-Savossa kahden hyvän kasvun vuoden jälkeen laskua oli alkuvuodesta -3,1 %.

Vienti jatkaa edellisvuoden negatiivista kehitystä

Viennin kehitys Pohjois-Savossa on ollut positiivista jo usean vuoden ajan lukuun ottamatta vuoden 2020 koronapandemian aiheuttamaa notkahdusta. Pohjois-Savossa viennin keskimääräinen vuosikasvu on ollut pitkällä aikavälillä myös suurempaa kuin koko maan tasolla. Alkuvuodesta 2024 vienti kuitenkin laski Pohjois-Savossa jo toista vuotta ollen -11,1 %, kun koko maassa muutos oli -7,1 %. Koko teollisuuden vienti laski Pohjois-Savossa -13,2 %, kun koko maassa laskua oli -9,7 %. Suurin viennin lasku oli metalliteollisuudessa, jossa muutos oli -14,5 % ja koko maassa -10,7 %. Koko maahan verrattuna vienti laski eniten metsä- ja puutuoteteollisuudessa, jossa Pohjois-Savossa laskua oli -11,8 %, kun koko maassa alan viennin lasku jäi -3,1 %:iin. Nyt vienti laski kaikilla Pohjois-Savon seuduilla Sisä-Savoa lukuun ottamatta, jossa kasvua oli 0,6 %. On kuitenkin huomioitava, että vuonna 2023 vienti Sisä-Savossa laski voimakkaasti -39,3 %. Kuopion seudulla viennin muutos oli -10,6 %, kun taas Varkaudessa ja Ylä-Savossa laskua oli noin -13 %.

Palkkasumman kasvu pääsääntöisesti yhdenmukaista koko maahan verrattuna

Pohjois-Savossa palkkasumma kasvoi tammi-kesäkuussa saman verran kuin koko maan tasolla, 1,6 %. Toimialoittain palkkasumma kasvoi ainoastaan yrityspalveluissa (1,7 %) sekä kaupan-, majoitus- ja ravitsemisalalla (0,1 %). Muilla toimialoilla palkkasumma laski ja koko maan tasoon verrattuna muutos oli suurempi: palkkasumma laski Pohjois-Savossa erityisesti metalliteollisuudessa, -3,2 %, kun koko maan tasolla vastaava luku laski -0,1 %. Koko teollisuuden osalta palkkasumma laski Pohjois-Savossa -1,9 %. Metsäteollisuuden palkkasumma laski Pohjois-Savossa hieman vähemmän kuin koko maan tasolla tarkasteltuna, sillä lasku oli Pohjois-Savossa -3,1 % ja koko maassa -3,6 %. Seutukunnittain tarkasteltuna palkkasumma kasvoi kaikilla Pohjois-Savon seuduilla. Eniten palkkasumman kasvua oli Koillis-Savossa ja Sisä-Savossa (2,9 %), kun taas Kuopiossa kasvua oli 1,9 %, Varkauden seudulla 0,7 % ja Ylä-Savossa 0,4 %.

Osaavasta työvoimasta pulaa Pohjois-Savossa

Pohjois-Savon työllisyysaste on vuosittain noussut tasaisesti vuodesta 2016 alkaen, lukuun ottamatta vuosia 2020 ja 2023, jolloin työllisyysasteet pysyivät edellisten vuosien tasolla. Työllisyysaste vuonna 2023 oli 72,2 %, koko maan keskiarvon ollessa 73,6 % (vuosikeskiarvo). Pohjois-Savossa kuluvan vuoden ensimmäisen vuosineljänneksen työllisyysaste (71,6 %) oli suurempi kuin edellisen vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Toisen vuosineljänneksen osalta työllisyysaste (72,2 %)

oli 2,1 % pienempi kuin edellisen vuoden toisella neljänneksellä. Pohjois-Savossa oli syyskuun lopussa työttömänä 11 459 henkilöä, mistä lomautettujen osuus oli 992. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on 10,2 %, mikä on 0,6 prosenttiyksikköä viime vuotta korkeampi luku. Työttömien määrä maakunnassa on ollut vuoden 2024 aikana edellistä kahta vuotta korkeampi ja elokuussa työttömien määrä ylitti vuoden 2021 elokuun lukeman. Seutukunnittain tarkasteltuna matalin työttömien osuus työvoimasta on Sisä-Savon seudulla (9,0 %) ja korkein Koillis-Savossa (11,4 %). Kuopion seudun työttömien osuus työvoimasta on 10,2 %, Ylä-Savon seudun 9,8 % ja Varkauden seudun 10,8 %. Kunnittain tarkasteltuna matalimmat työttömien työnhakijoiden osuudet työvoimasta ovat Siilinjärvellä (7,7 %), Joroisissa (7,8 %) ja Vieremällä (8,0 %). Vastaavasti korkeimmat Kaavilla (12,8 %) ja Varkaudessa (12,8 %). Pula osaavasta työvoimasta ja pitkään jatkuneet rekrytointiongelmien ovat vähentäneet irtisanomisia, koska yritykset pyrkivät pitämään kiinni osaavasta henkilöstöstään. Työvoiman kysyntä on laskenut ja uusia avoimia työpaikkoja maakunnassa on ollut huomattavasti vähemmän kuin muutamana aiempina vuonna.

Pitkäaikaistyöttömiä oli Pohjois-Savossa syyskuun lopussa 4 034. Pitkäaikaistyöttömien määrä laski noin kolmen vuoden ajan, mutta nyt määrä on kääntynyt loivaan kasvuun. Syyskuun lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli 159 enemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömistä miehiä oli 63 % ja naisia 37 %. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli syyskuun lopussa 1 446, mikä on 227 enemmän kuin vuosi sitten. Nuorten, alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta oli syyskuussa Pohjois-Savossa 13,8 %, mikä on 2,0 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuosi sitten. Vuoden 2024 aikana nuorten pitkäaikaistyöttömien määrä on kuitenkin edelleen vähentynyt. Alle 25 -vuotiaita pitkäaikaistyöttömiä oli syyskuun lopussa 189, mikä on 32 pitkäaikaistyöttömää vähemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Syyskuussa Pohjois-Savossa oli 906 ulkomaalaista työtöntä työnhakijaa, mikä on 101 vähemmän kuin viime vuonna. Suurin kansallisuusryhmä on ukrainalaiset (260 henkilöä), toiseksi suurin on venäläiset (122 henkilöä).

Talouselinkehityksen odotushorisontti

Suomen pankin ennusteen mukaan Suomen talouden elpyminen taantumasta on hidasta, ja syyskuun 2024 väliennusteen mukaan Suomen BKT supistuu vielä vuonna 2024. Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (Etla) ennusteet ovat samansuuntaisia, Suomen bruttokansantuote supistuu arviolta 0,2 prosenttia jääden viime vuoden tasolle. Ennusteen mukaan kansantalouden lähtee kuitenkin loivaan nousuun ensi vuonna rakentamis- ja palvelusektoreiden toipumisen myötä. Myös teollisuustuotannon arvioidaan kääntyvän kasvuun ensi vuonna, vaikkakin arvonlisäys kehittyi huomattavasti heikommin.

Suomen Yrittäjien, Finnveran ja työ- ja elinkeinoministeriön toteuttaman Pk-yritysbarometrin (syksy 2024) mukaan pk-yritysten suhdanneodotukset ovat parantuneet merkittävästi alkuvuoden negatiivisten odotusten jälkeen. Yleiset suhdannenäkymät eivät ole enää miinuksella (saldoluku 0), mikä johtuu matalaksi laskeneesta inflaatiosta, laskuun kääntyneestä korkotasosta sekä siitä, että venäläisestä energiasta ja Venäjän-kaupasta on onnistuttu irtautumaan. Koko maan tasolla tuotantokustannusten nousun odotukset kasvoivat hieman verrattuna kevääseen 2024 (+47). Pitkään jatkuneen epävarmuuden ja heikon suhdanteen vuoksi myös investointiodotukset ovat kehittyneet heikosti, saldoluvin ollessa edelleen negatiivinen (-15). Koko maan tasolla liikevaihdon odotukset ovat kuitenkin positiiviset (saldoluku +10). Myös Pohjois-Savossa yleiset suhdannenäkymät (+4) ja liikevaihto-odotukset (+25) ovat vahvistuneet. Pohjois-Savossa seutukunnittain liikevaihdon odotukset olivat Koillis-Savoa (-67) lukuun ottamatta kaikkialla muualla positiiviset.

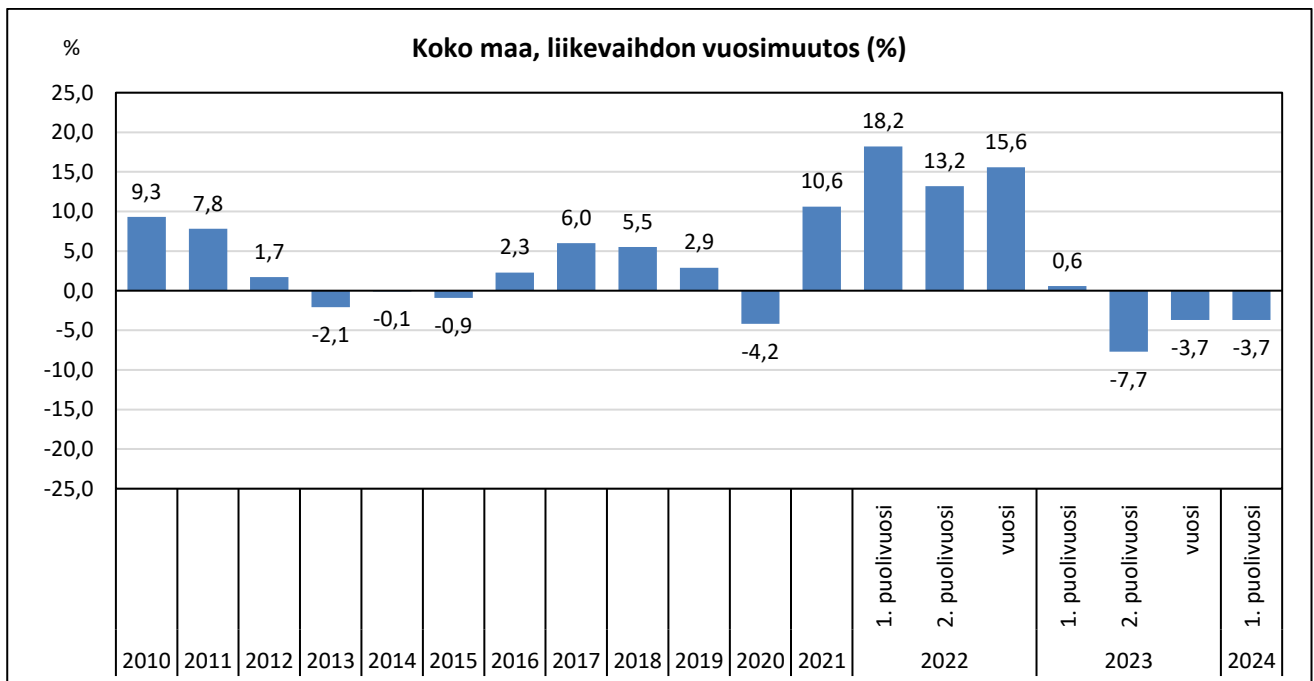
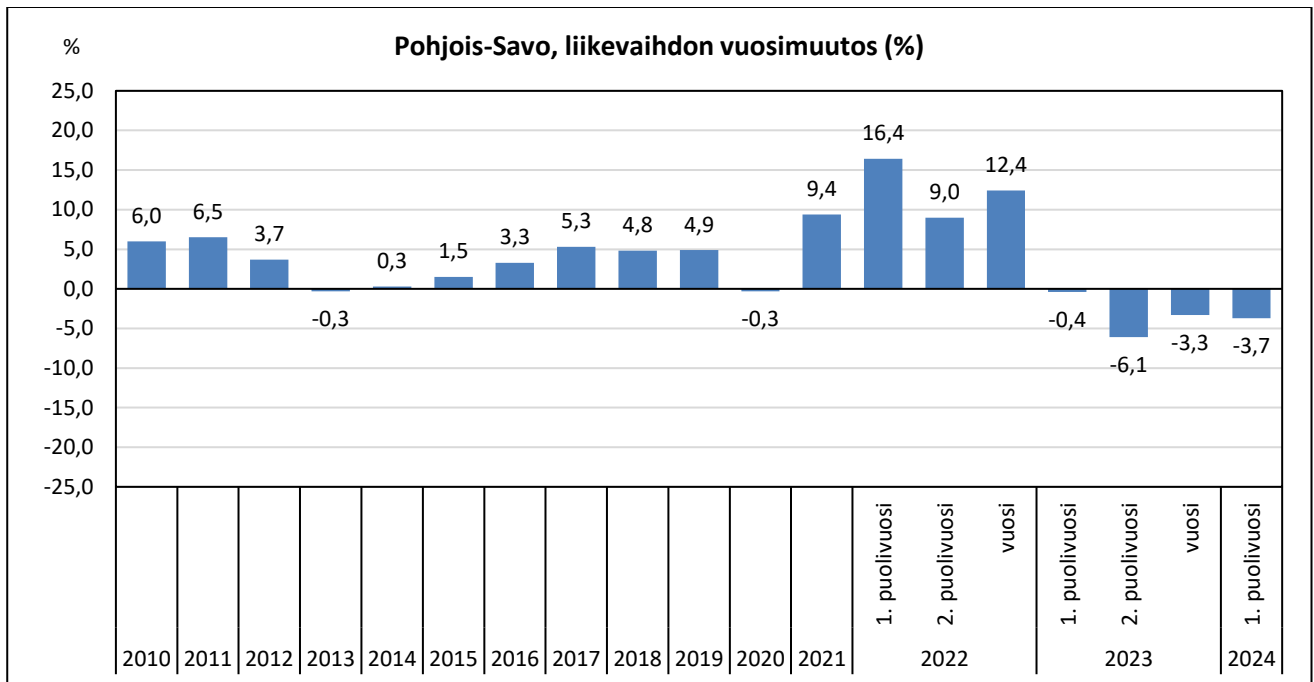
Lisätietoja antavat:

Pohjois-Savon Liitto
Sepänkatu 1, Kuopio, 70100 Kuopio
Aluekehityspäällikkö Heikki Sirviö
e-mail: heikki.sirvio(at)pohjois-savo.fi
puh. 044 714 2603

Pohjois-Savon ELY-keskus (työllisyystietojen osalta)
Pohjois-Savon ELY-keskus
Tutkija Jaakko Honkalampi
e-mail jaakko.honkalampi(at)ely-keskus.fi
puh. 0295 026 237

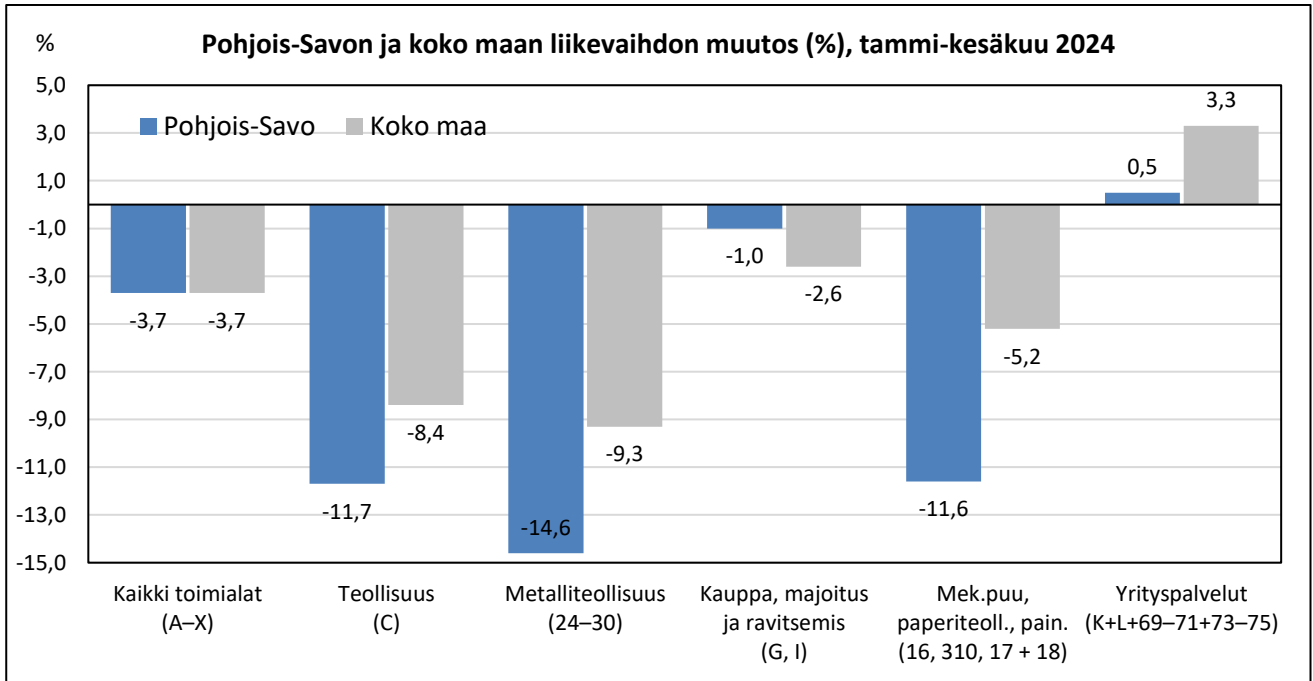
1 Aluetalous Pohjois-Savossa ja koko maassa

1.1 Liikevaihto

Tässä aluetaloustarkastuksessa kuvataan Pohjois-Savon alueen elinkeinoelämän liikevaihdon, viennin ja palkkojen kehitystä vuoden 2024 ensimmäisen puolivuotisjakson aikana. Katsaus on tiivis päätoimiala-analyysi, joka tarkentuu toimialoittain ja seuduittain keväällä 2025 julkaistavassa koko vuoden katsauksessa.

Pohjois-Savon liikevaihto käväisi vuonna 2020 miinuksella vuodesta 2016 alkaneen hyvän kasvukauden jälkeen. Vuosina 2021 ja 2022 liikevaihto palasi takaisin kasvu-uralle, mutta vuonna 2023 se kääntyi jälleen laskuun. Tämän vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla liikevaihto näyttää jatkavan negatiivista kehitystä.

Kaikkien toimialojen liikevaihto laski Pohjois-Savossa ja koko maassa tammi-kesäkuussa -3,7 %. Liikevaihto kasvoi ainoastaan yrityspalveluissa.

Metsä- ja puutuoteteollisuudessa liikevaihto laski alkuvuonna -11,6 %. Vuonna 2023 laskua kertyi -24,3 %. Taustalla tulee kuitenkin huomioida se, että ala on hyvin suhdanneherkkä ja vuosina 2021 ja 2022 se kasvoi hyvin. Erityisen voimakasta kasvu oli vuonna 2021, lähes 31 %.

Koko teollisuuden liikevaihto laski Pohjois-Savossa -11,7 %, kun se vuonna 2023 laski -10,4 %. Koko maassa laskua oli -8,4 % ja -9,1 % vuonna 2023. Tälläkin alalla kasvu Pohjois-Savossa oli vuosina 2021 ja 2022 voimakasta, noin 15 %.

Pohjois-Savon talouskasvu on ollut vahvasti metalliteollisuuden varassa, ja alan liikevaihto on viime vuosina muodostanut noin 11 % maakunnan kaikkien toimialojen yhteenlasketusta liikevaihdosta. Metalliteollisuuden liikevaihdossa korona näkyi voimakkaimmin vuonna

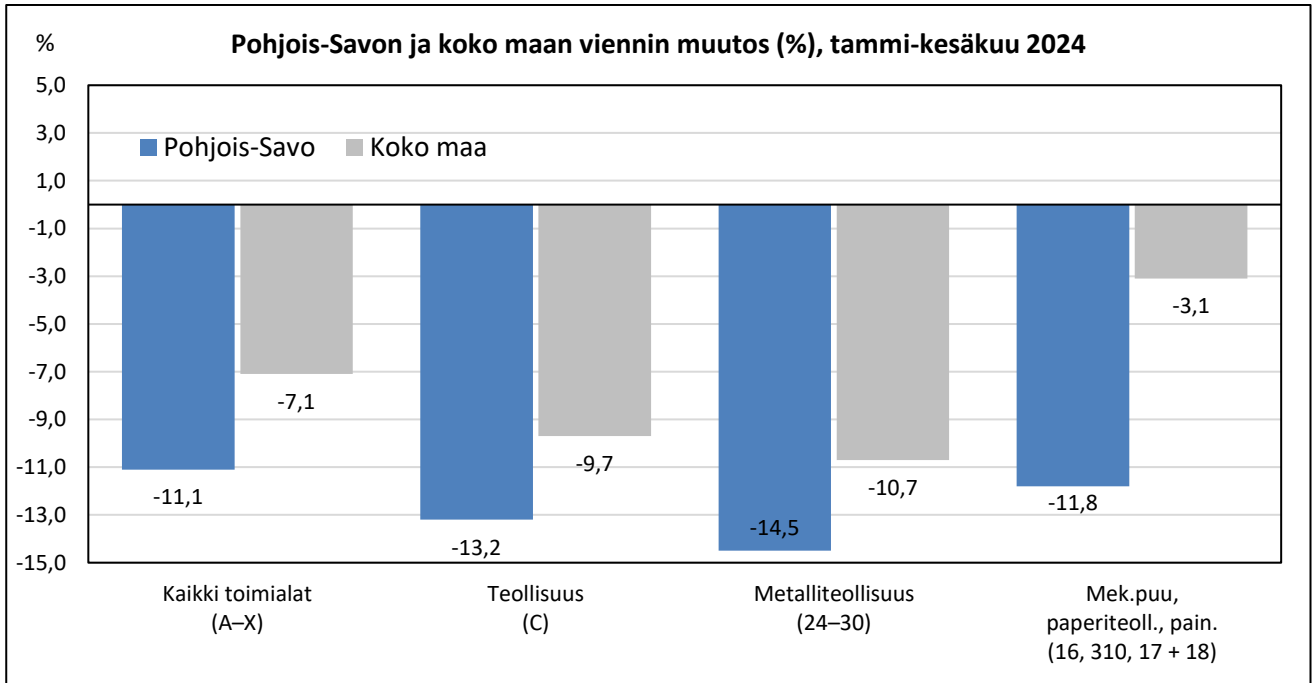
2021, jolloin liikevaihto laski -1,9 %. Vuonna 2022 ala kasvoi jälleen 15,2 % ja viime vuonnakin vielä 3,8 %. Tämän vuoden tammi-kesäkuussa laskua oli -14,6 %. Koko maassa alan liikevaihto laski -9,3 %.

Alkuvuonna 2024 kaupan ja majoitus- ja ravitsemisalojen yhteenlaskettu liikevaihto laski Pohjois-Savossa -1,0 % ja koko maassa -2,6 %. Sekä Pohjois-Savossa että koko maassa alojen ensimmäisen vuosipuoliskon liikevaihto on ylittänyt euromääräisesti selvästi koronaa edeltäneen vuoden 2019 tammi-kesäkuun tason. Syksyn aluetaloustaloustiedot on yhdistetty, joten tarkkaa tietoa siitä, mikä osa liikevaihdon laskusta on kuluvana vuonna kohdistunut kauppaan ja mikä osa majoitus- ja ravitsemisalalle, ei ole saatavilla.

Yrityspalvelujen liikevaihto kasvoi alkuvuoden 2024 aikana 0,5 % ja koko maassa 3,3 %. Alan liikevaihto on kasvanut jo kahdeksan vuotta ja se selvisi myös koronasta kohtalaisen vähin vaurioin.

Liikevaihdon vuosimuutos (%) Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2010–2024

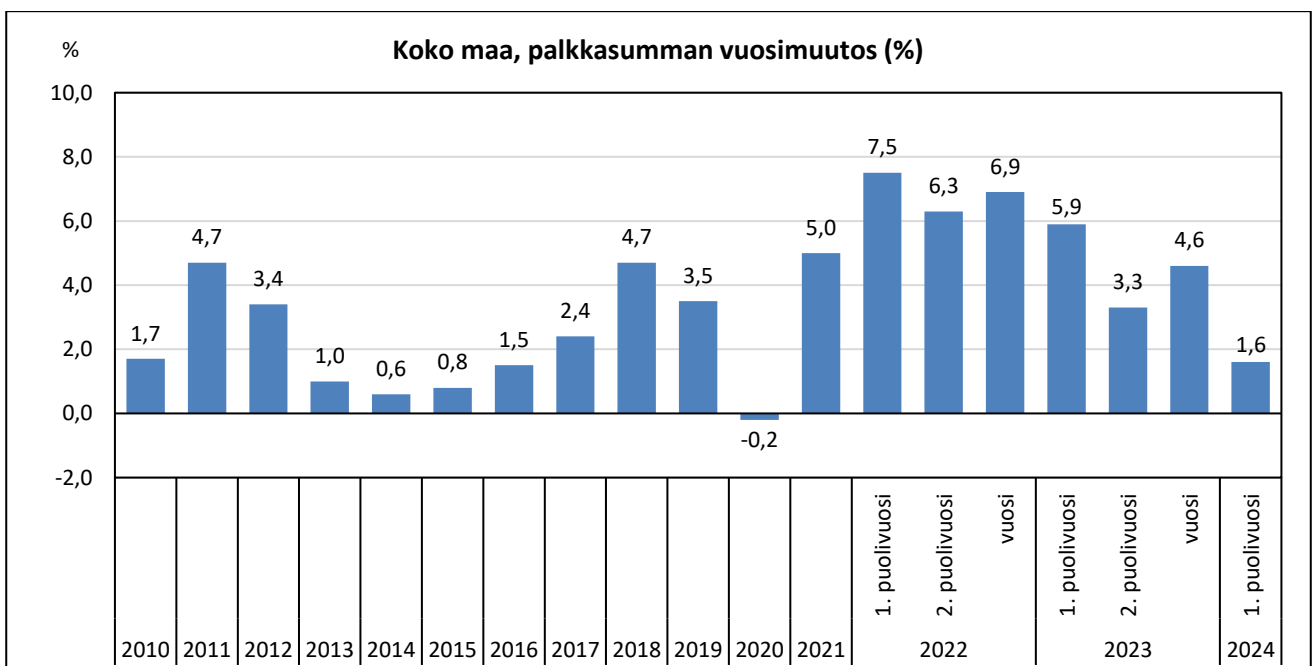
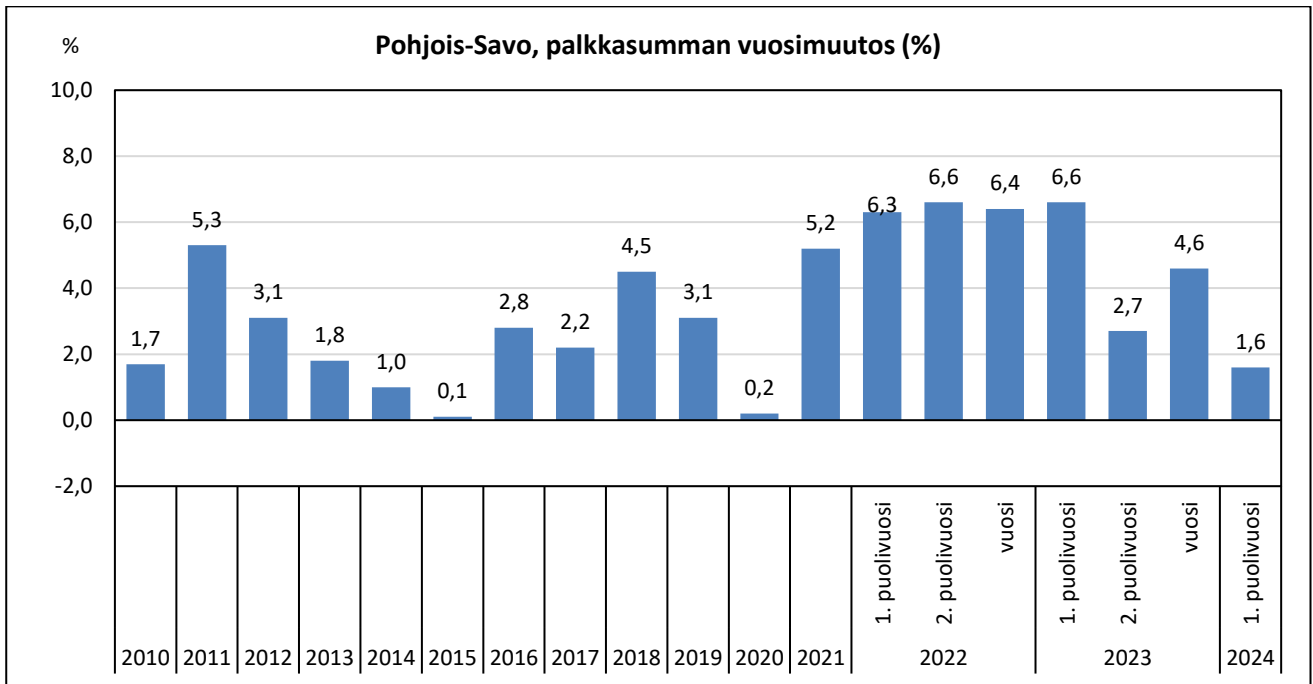
Liikevaihto toimialoittain	2023 M€	Keskim. %/v. v. 2010–2023	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	tammi-kesäkuu 2024
Pohjois-Savo																	
Kaikki toimialat	15 240	3,4	6,0	6,5	3,7	-0,3	0,3	1,5	3,3	5,3	4,8	4,9	-0,3	9,4	12,4	-3,3	-3,7
Teollisuus	4 585	3,3	7,3	8,5	4,0	-5,2	-1,9	1,4	2,7	8,5	4,4	5,9	0,3	15,3	16,4	-10,4	-11,7
Metalliteollisuus	1 919	4,4	7,1	20,6	6,9	-15,2	2,9	4,3	2,8	11,2	4,6	6,9	4,3	-1,9	15,2	3,8	-14,6
Mek.puu, paperiteoll., pain.	1 067	1,6	12,8	-2,3	-0,7	3,9	-2,8	-0,3	4,8	12,4	2,2	3,3	-6,8	30,6	11,1	-24,3	-11,6
Kauppa, majoitus ja ravitsemis	4 575	2,0	6,3	4,5	1,6	0,0	-0,6	-0,2	2,0	1,6	2,5	2,7	-1,5	7,3	6,8	1,8	-1,0
Yrityspalvelut	790	4,6	10,0	13,5	5,1	4,3	-0,1	6,2	-2,0	6,8	6,4	3,6	0,8	7,9	8,9	3,8	0,5
Koko maa																	
Kaikki toimialat	562 924	2,8	9,3	7,8	1,7	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,0	5,5	2,9	-4,2	10,6	15,6	-3,7	-3,7
Teollisuus	173 416	2,3	10,8	8,1	-0,4	-4,5	-2,3	-3,6	0,9	7,7	6,3	3,4	-5,7	12,8	22,4	-9,1	-8,4
Metalliteollisuus	84 606	2,6	7,4	6,1	-2,1	-7,6	-2,4	-0,7	0,0	8,8	5,7	7,3	1,2	10,4	19,4	-6,6	-9,3
Mek.puu, paperiteoll., pain.	33 958	0,5	16,8	1,9	-3,8	-3,2	-0,7	0,6	3,4	5,2	6,7	-2,8	13,5	19,4	14,4	-15,4	-5,2
Kauppa, majoitus ja ravitsemis	149 205	2,1	8,1	8,2	2,1	-3,0	-0,7	-2,4	1,6	4,7	3,9	1,4	-2,2	9,1	9,1	-1,0	-2,6
Yrityspalvelut	73 115	4,8	3,2	7,3	4,7	1,9	4,7	3,7	4,9	6,3	6,1	5,5	-0,4	7,6	8,1	6,7	3,3

Viennin vuosimuutos (%) Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2010–2024

Vientiliikevaihto toimialoittain	2023 M€	Keskim. %/v. v. 2010–2023	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	tammi-kesäkuu 2024
Pohjois-Savo																	
Kaikki toimialat	2 678	4,3	11,3	13,8	8,3	-9,0	-2,7	2,8	2,5	15,3	3,4	10,6	-3,3	20,0	19,2	-14,0	-11,1
Teollisuus	2 098	3,9	9,5	12,5	9,2	-10,4	-3,3	-0,3	2,6	15,8	1,9	9,6	-0,6	20,7	20,5	-16,4	-13,2
Metalliteollisuus	1 103	4,8	-0,1	29,5	11,9	-20,7	1,4	-3,8	2,9	18,8	2,6	14,5	5,2	-5,9	14,2	5,8	-14,5
Mek.puu, paperiteoll., pain.	571	1,7	15,9	-4,1	1,7	4,1	0,7	1,4	7,0	14,2	-1,6	1,1	-8,5	37,0	17,9	-31,9	-11,8
Koko maa																	
Kaikki toimialat	147 293	2,9	15,2	9,3	-0,1	-3,6	1,1	-3,2	0,5	8,4	7,5	5,1	-7,8	15,9	24,7	-11,2	-7,1
Teollisuus	97 619	2,7	12,3	7,1	0,1	-3,3	-1,6	-4,6	0,4	9,0	8,2	5,3	-5,6	14,1	25,8	-11,4	-9,7
Metalliteollisuus	55 683	2,7	8,4	4,0	-3,3	-6,6	-1,9	-2,9	-1,7	10,0	7,5	9,9	2,2	9,8	20,7	-6,8	-10,7
Mek.puu, paperiteoll., pain.	17 559	0,7	19,2	2,9	0,3	-1,2	-0,3	1,6	2,7	5,1	8,0	-3,8	-16,3	21,1	18,3	-20,6	-3,1

1.3 Palkkasumma

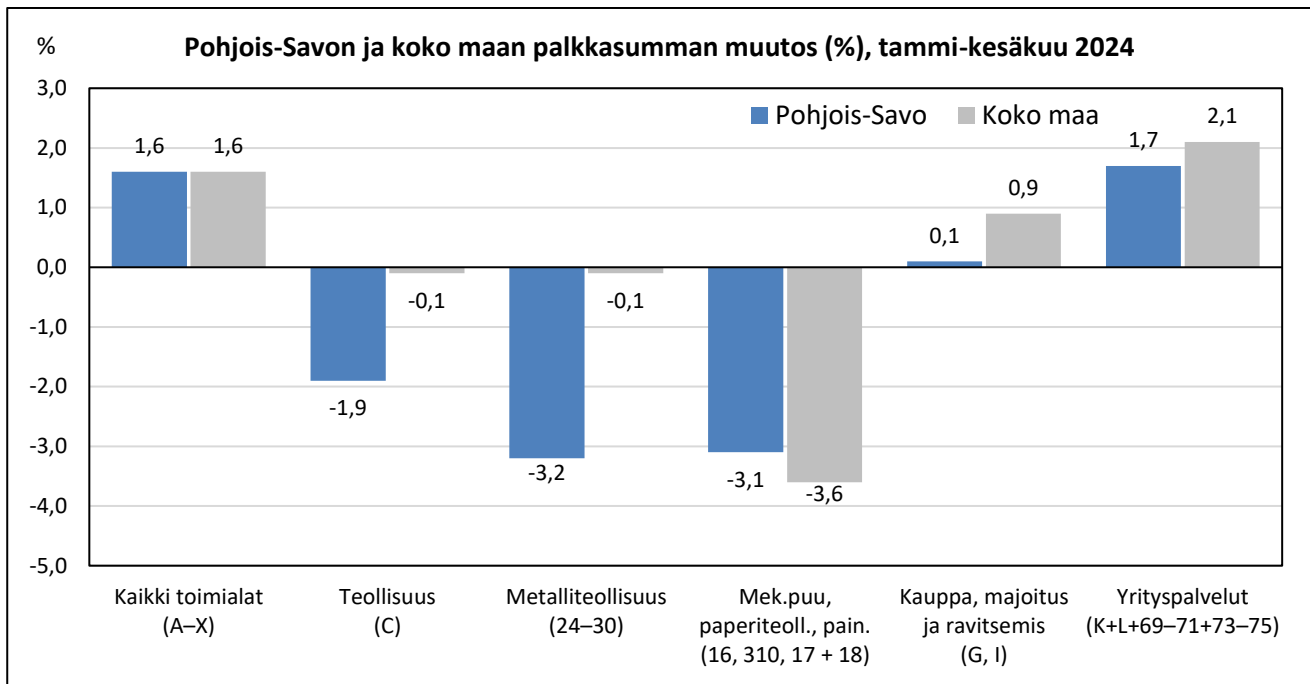
Alkuvuonna palkkasumma nousi sekä Pohjois-Savossa että koko maassa 1,6 %. Palkkasumma kasvoi yrityspalveluissa sekä kauppa-, majoitus- ja ravitsemisaloilla, mutta laski muilla tarkastelussa mukana olevilla toimialoilla sekä Pohjois-Savossa että koko maassa.

Pohjois-Savossa kaikkien toimialojen palkkasumman kasvu on ollut positiivista koko vuonna 2010 alkaneen tarkasteluhistorian ajan.

Teollisuuden palkkasumma laski Pohjois-Savossa -1,9 % ja koko maassa -0,1 %. Metalliteollisuuden palkkasumma laski Pohjois-Savossa -3,2 % ja koko maassa -0,1 %.

Metsäteollisuuden palkkasumma laski Pohjois-Savossa -3,1 % ja koko maassa -3,6 %. Kaupan, majoitus- ja ravitsemisalalan palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 0,1 % ja koko maassa 0,9 %.

Yrityspalvelujen palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa vuonna 2023 jo yhdeksättä vuotta ja koko maan tasolla se on kasvanut koko 13-vuotisen tarkasteluhistorian ajan. Alan palkkasumma kohosi alkuvuonna 2024 Pohjois-Savossa ja koko maassa noin 2 %, joten hyvä kehitys näyttäisi jatkuvan.

Palkkasumman vuosimuutos (%) Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2010–2024

Palkkasumma toimialoittain	2023 M€	Keskim. %v. v. 2010–2023	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	tammi-kesäkuu 2024
			Pohjois-Savo														
Kaikki toimialat	3 953	2,9	1,7	5,3	3,1	1,8	1,0	0,1	2,8	2,2	4,5	3,1	0,2	5,2	6,4	4,6	1,6
Teollisuus	628	2,3	-2,4	6,8	3,8	-3,1	-1,9	1,8	0,6	3,4	5,5	3,6	-1,7	3,0	8,6	2,1	-1,9
Metalliteollisuus	315	3,7	-1,1	10,1	4,4	-2,7	2,7	4,5	-1,1	6,1	8,9	5,2	-1,3	4,2	8,7	2,7	-3,2
Mek.puu, paperiteoll., pain.	125	1,1	-7,5	5,0	4,4	-9,1	-6,4	-2,4	0,4	2,8	5,0	0,8	-4,3	2,9	18,7	0,9	-3,1
Kauppa, majoitus ja ravitsemis	416	2,1	1,8	5,2	4,7	2,9	0,5	0,2	0,9	0,4	3,4	2,4	-4,2	4,9	5,8	2,6	0,1
Yrityspalvelut	281	2,9	5,0	4,0	3,3	3,5	-1,3	-0,3	1,5	3,2	4,5	4,6	4,0	4,3	4,4	5,5	1,7
Koko maa																	
Kaikki toimialat	103 252	2,8	1,7	4,7	3,4	1,0	0,6	0,8	1,5	2,4	4,7	3,5	-0,2	5,0	6,9	4,6	1,6
Teollisuus	16 670	1,6	-1,8	4,1	0,7	-2,0	-0,5	0,2	-1,2	1,7	3,9	2,3	-1,5	4,9	6,3	3,4	-0,1
Metalliteollisuus	8 690	1,9	-3,1	4,9	1,2	-2,8	-0,2	1,0	-2,4	1,1	5,5	3,0	-2,1	5,5	8,0	4,5	-0,1
Mek.puu, paperiteoll., pain.	2 455	-0,3	-1,7	1,7	-2,6	-2,4	-2,1	-1,2	-0,6	0,6	2,3	0,3	-4,2	3,0	2,3	-0,7	-3,6
Kauppa, majoitus ja ravitsemis	12 443	2,4	1,0	5,3	3,9	1,2	0,7	0,1	1,9	1,9	3,8	2,6	-3,3	4,7	7,4	3,9	0,9
Yrityspalvelut	10 802	4,0	1,7	5,3	4,9	2,2	1,3	2,9	4,2	4,9	5,9	4,3	2,2	6,6	7,3	4,8	2,1

2 Aluetalous seuduittain

Liikevaihdon, palkkasumman ja viennin vuosimuutos (%) seuduittain, Pohjois-Savossa ja koko maassa v. 2010–2024

Kaikki toimialat (A–X)	2023 M€	Keskim. %/v. v. 2010–2023	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	tammi-kesäkuu 2024
Liikevaihto																	
Kuopion seutu	8 776	3,9	5,1	5,9	4,6	2,1	-0,7	1,9	3,9	3,7	6,1	6,7	-0,3	11,5	14,1	-3,5	-1,7
Ylä-Savon seutu	2 921	3,2	10,5	11,1	1,7	-1,5	2,3	1,0	3,6	8,0	4,7	3,3	-4,9	9,0	8,8	-0,9	-6,3
Varkauden seutu	2 465	1,7	0,5	1,1	3,2	-9,8	0,1	1,2	1,5	4,7	3,6	2,7	2,9	-1,0	16,6	-0,4	-9,4
Sisä-Savon seutu	970	3,6	11,1	3,1	2,6	11,4	3,5	0,0	4,8	9,9	0,3	4,1	3,3	24,7	1,7	-15,0	2,2
Koillis-Savon seutu	170	0,4	6,2	9,3	15,9	-5,5	0,5	1,1	-6,4	11,1	-2,3	-6,4	10,5	-26,1	9,4	2,3	-3,1
Pohjois-Savo	15 240	3,4	6,0	6,5	3,7	-0,3	0,3	1,5	3,3	5,3	4,8	4,9	-0,3	9,4	12,4	-3,3	-3,7
Koko maa	562 924	2,8	9,3	7,8	1,7	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,0	5,5	2,9	-4,2	10,6	15,6	-3,7	-3,7
Vienti																	
Kuopion seutu	966	5,0	12,8	18,2	5,9	0,5	-8,3	10,5	-4,1	9,8	4,2	11,2	-11,1	51,9	25,4	-24,7	-10,6
Ylä-Savon seutu	649	6,8	18,4	19,7	3,4	-5,5	3,8	21,1	4,8	22,3	5,5	10,5	-9,8	21,2	5,4	-1,0	-13,1
Varkauden seutu	820	1,9	-0,8	6,8	12,2	-21,9	-0,2	-13,7	4,4	13,4	2,7	11,9	8,4	-16,9	31,2	0,3	-12,9
Sisä-Savon seutu	213	4,4	36,9	7,7	-1,1	23,6	-2,1	-2,6	17,0	23,5	-9,9	7,1	1,4	63,3	4,2	-39,3	0,6
Koillis-Savon seutu
Pohjois-Savo	2 678	4,3	11,3	13,8	8,3	-9,0	-2,7	2,8	2,5	15,3	3,4	10,6	-3,3	20,0	19,2	-14,0	-11,1
Koko maa	147 293	2,9	15,2	9,3	-0,1	-3,6	1,1	-3,2	0,5	8,4	7,5	5,1	-7,8	15,9	24,7	-11,2	-7,1
Palkkasumma																	
Kuopion seutu	2 544	3,4	2,6	6,0	2,8	3,4	1,3	-0,1	4,3	2,3	5,1	4,0	1,0	6,0	7,1	4,4	1,9
Ylä-Savon seutu	621	2,3	4,3	6,4	3,8	-0,5	1,9	-0,8	1,1	3,5	4,2	1,1	-1,0	4,3	4,3	4,6	0,4
Varkauden seutu	526	2,2	-4,9	4,0	3,8	0,2	-0,5	2,5	0,2	1,2	3,2	1,9	-1,4	2,9	7,9	5,6	0,7
Sisä-Savon seutu	205	1,6	4,1	1,8	-0,5	1,7	1,7	-0,4	2,4	1,5	2,2	2,3	-0,5	3,8	2,6	4,1	2,9
Koillis-Savon seutu	58	0,5	3,8	3,6	7,4	-6,9	-5,2	0,3	-7,1	-1,8	1,5	3,1	-1,9	3,9	4,6	7,4	2,9
Pohjois-Savo	3 953	2,9	1,7	5,3	3,1	1,8	1,0	0,1	2,8	2,2	4,5	3,1	0,2	5,2	6,4	4,6	1,6
Koko maa	103 252	2,8	1,7	4,7	3,4	1,0	0,6	0,8	1,5	2,4	4,7	3,5	-0,2	5,0	6,9	4,6	1,6

2.1 Liikevaihto

Pohjois-Savossa ja koko maassa yritysten liikevaihto laski tammi-kesäkuussa -3,7 %. Liikevaihto laski myös kaikilla maakunnan seuduilla lukuun ottamatta Sisä-Savoa, jossa kasvua oli 2,2 %. Edellisenä vuonna Sisä-Savon liikevaihto laski -15,0 %, mutta tässä on otettava huomioon, että liikevaihto kasvoi vuosina 2016–2022 ja etenkin vuoden 2021 kasvu oli hyvää. Kasvun veturina toimii puuteollisuus, joka on suhdanneherkkä ala.

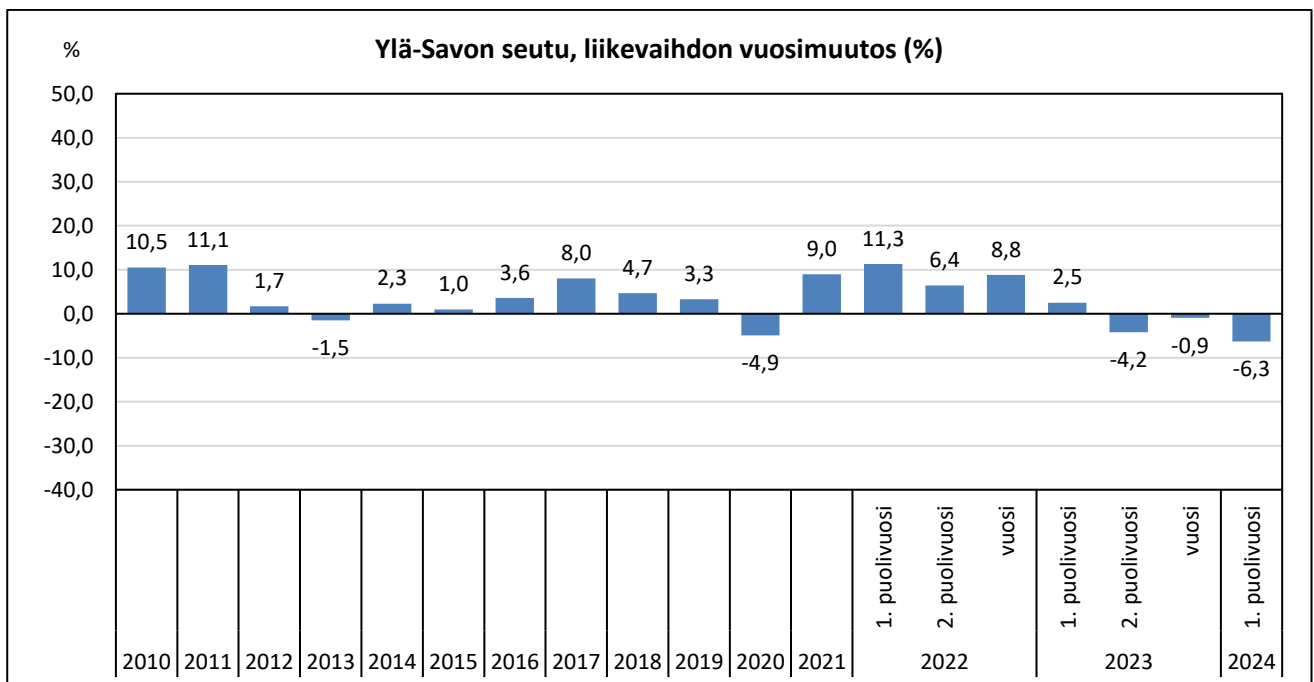
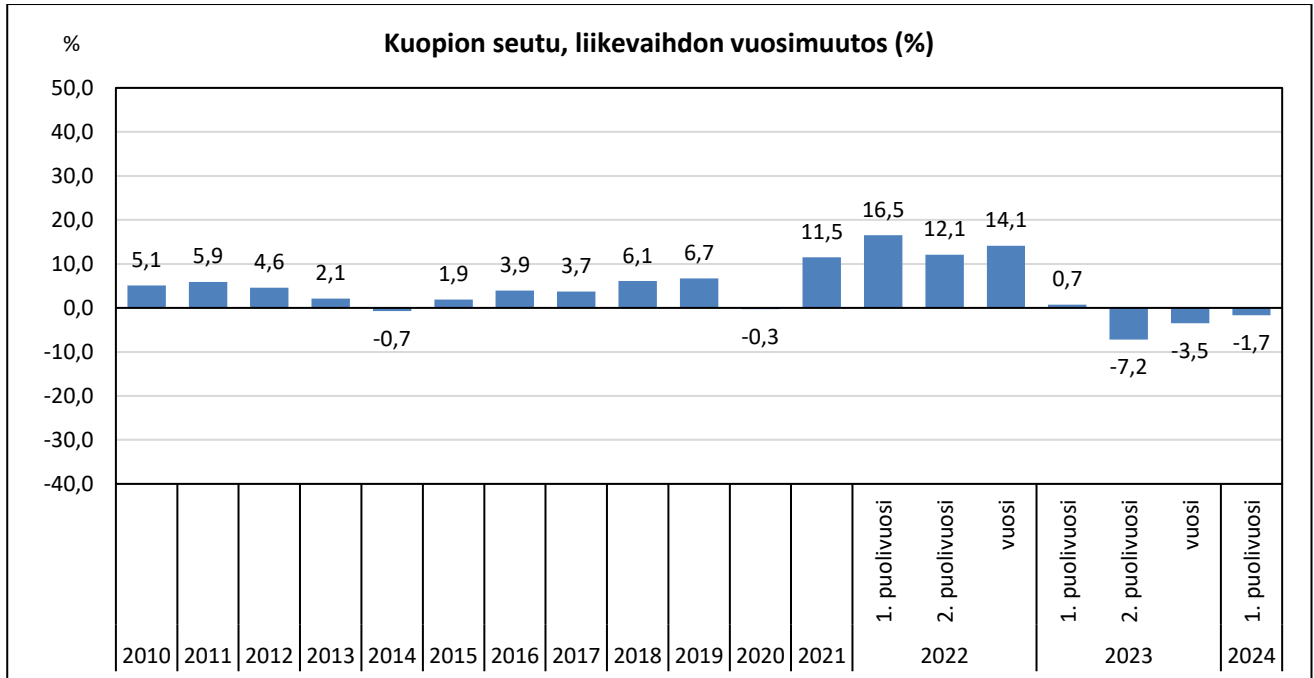
Kuopion seudulla liikevaihto laski -1,7 %, kun edellisenä vuonna laskua oli -3,5 %. Aikaisempien vuosien kasvun hiipumisen taustalla on ainakin rakentamisen toimiala välituotemarkkinoineen. Varkauden seudulla liikevaihto laski alkuvuodesta Pohjois-Savon seutukunnista eniten, -9,4 %. Vuonna 2023 Varkauden seudun liikevaihdon vuosimuutos oli lähestulkoon nolla. Ylä-Savon seudulla laskua oli -6,3 %, kun edellisenä vuonna lasku oli alle

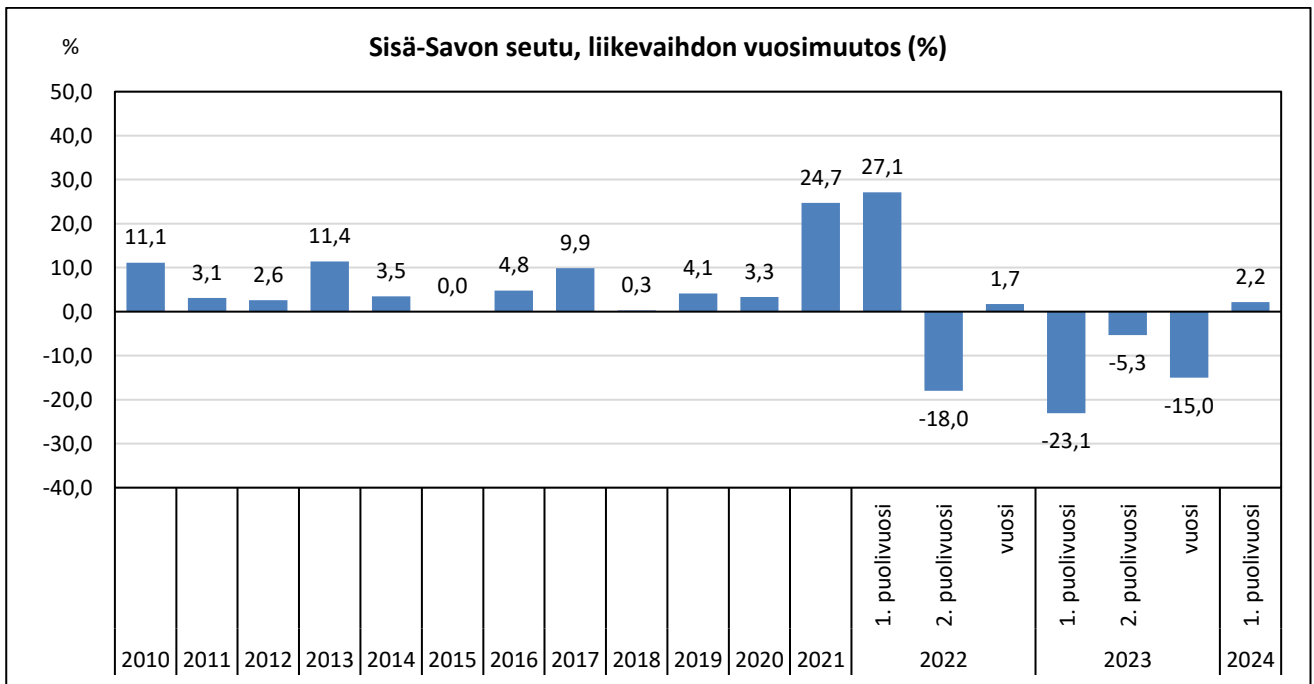
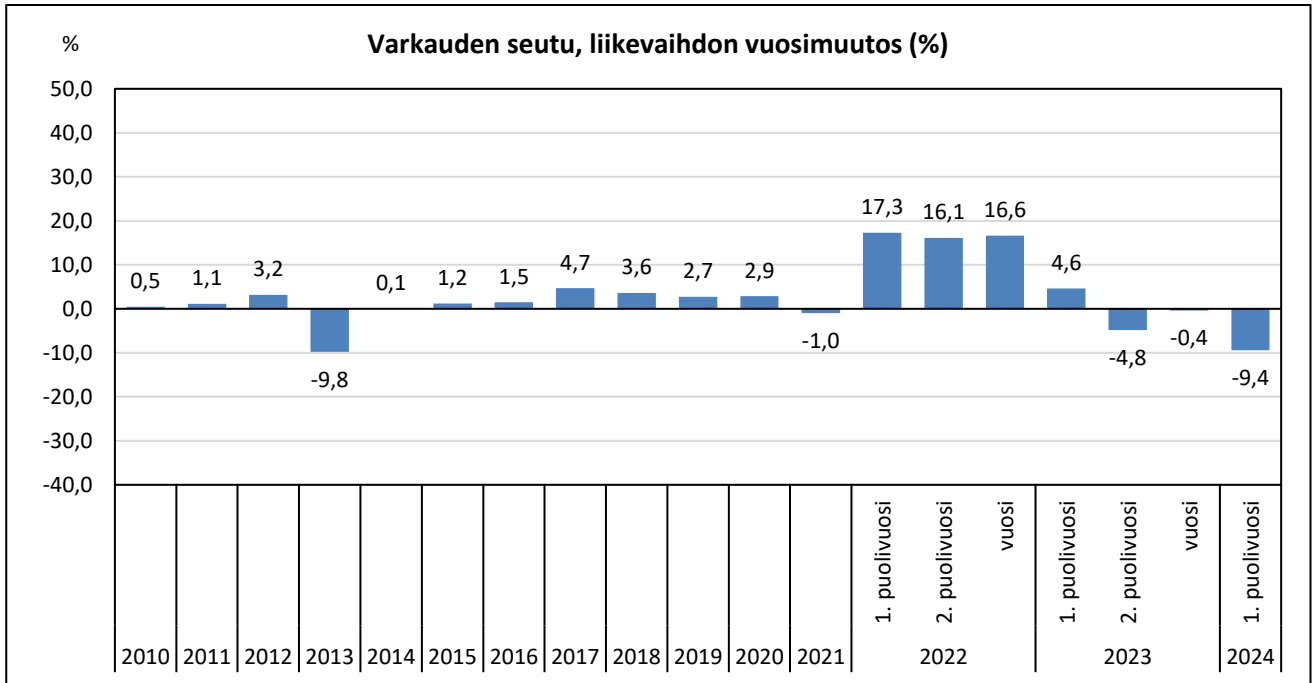
prosentin luokkaa. Koillis-Savo on pieni tilastoalue, jossa muutaman yrityksen kehitys heilauttaa lukuja ylös tai alas. Seudulla on ollut kaksi hyvää kasvun vuotta, mutta alkuvuodesta laskua oli -3,1 %.

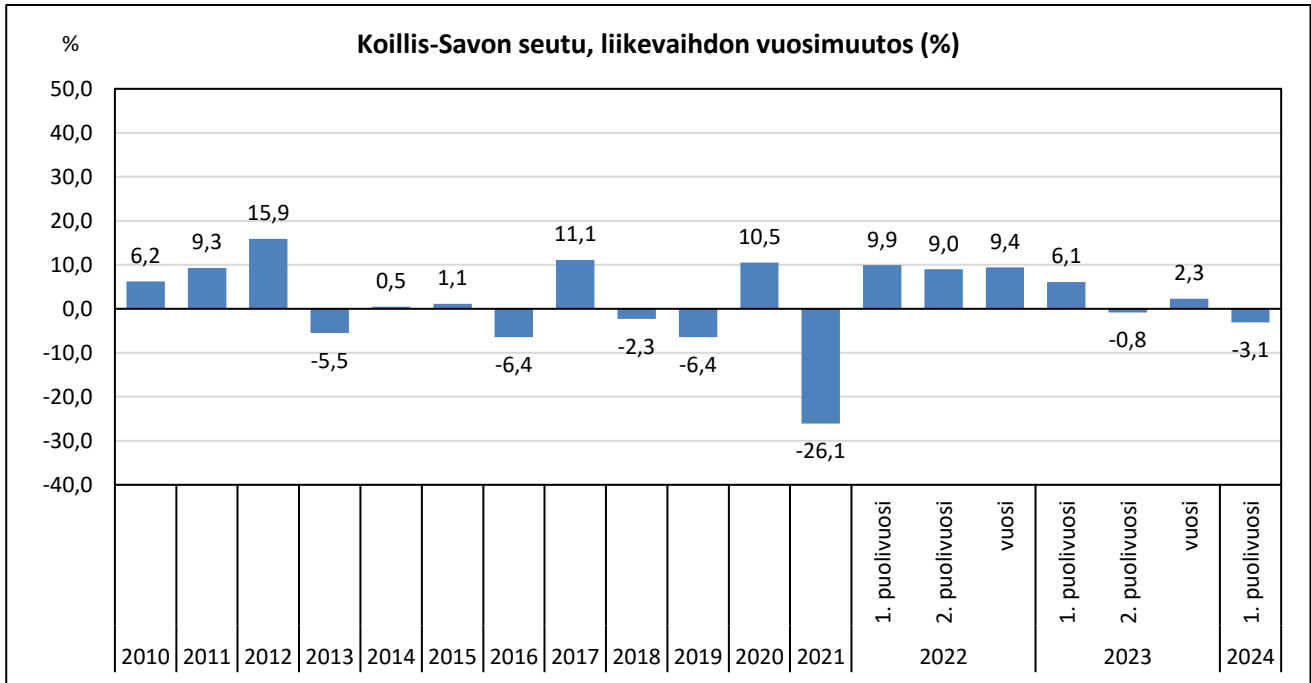
Pitkällä aikavälillä liikevaihto on kasvanut Pohjois-Savossa keskimäärin 3,4 % ja koko maassa 2,8 % vuodessa. Parhaiten liikevaihto on pitkällä aikavälillä kehittynyt

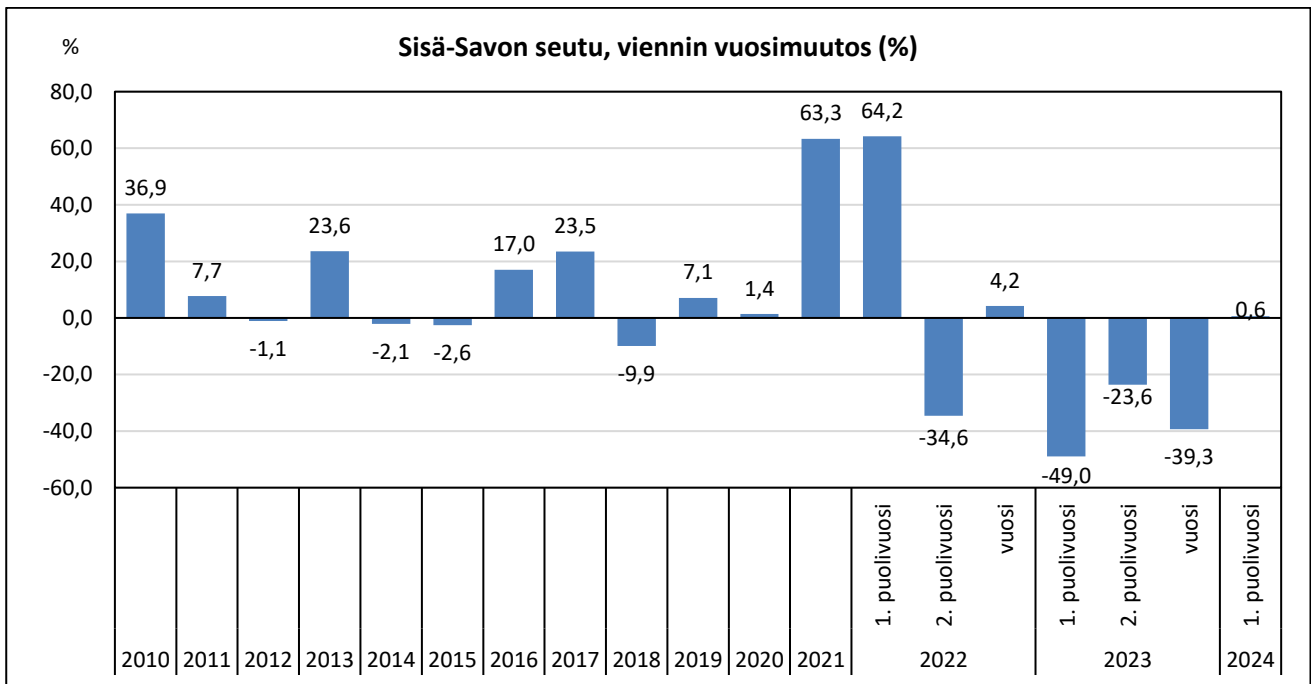
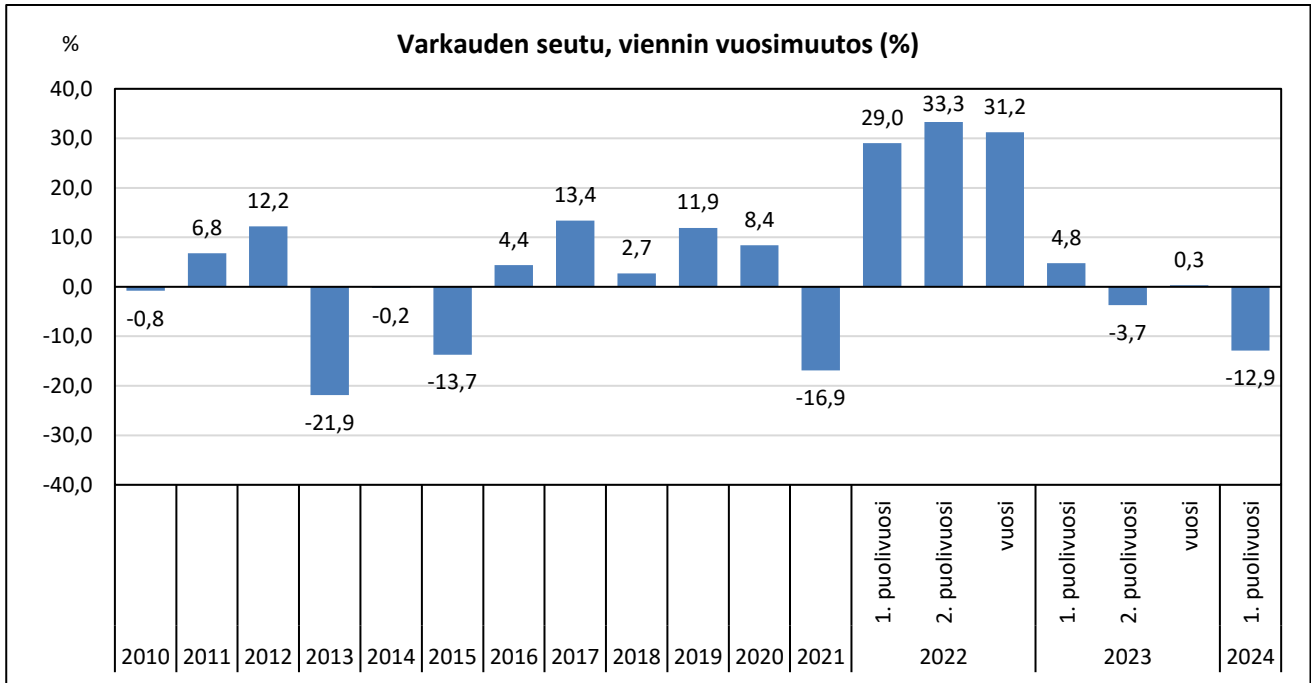
Pohjois-Savon seuduista Kuopiossa, jossa keskimääräinen kasvuvauhti on ollut 3,9 % vuodessa.

Myös Sisä-Savossa (3,6 %) ja Ylä-Savossa (3,2 %) liikevaihdon pitkän aikavälin kasvu ylittää koko maan keskiarvon. Varkauden seudulla (1,7 %) ja Koillis-Savossa (0,4 %) liikevaihdon kasvu on pitkällä aikavälillä jäänyt matalaksi.

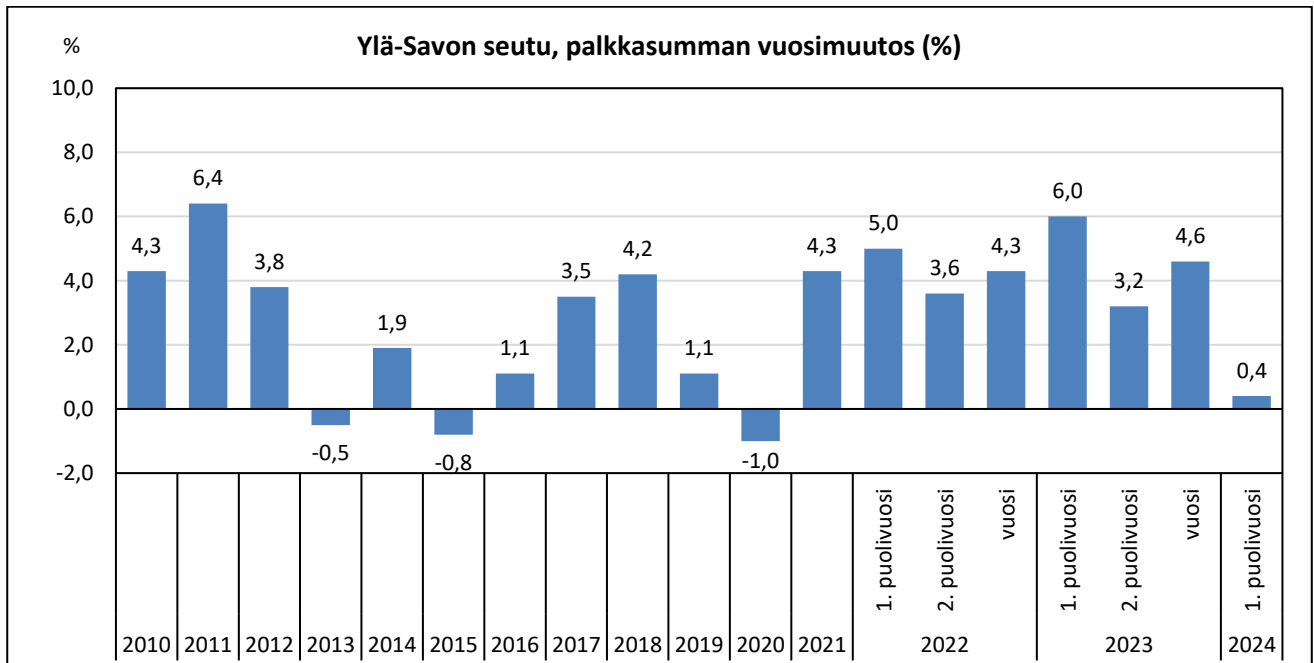
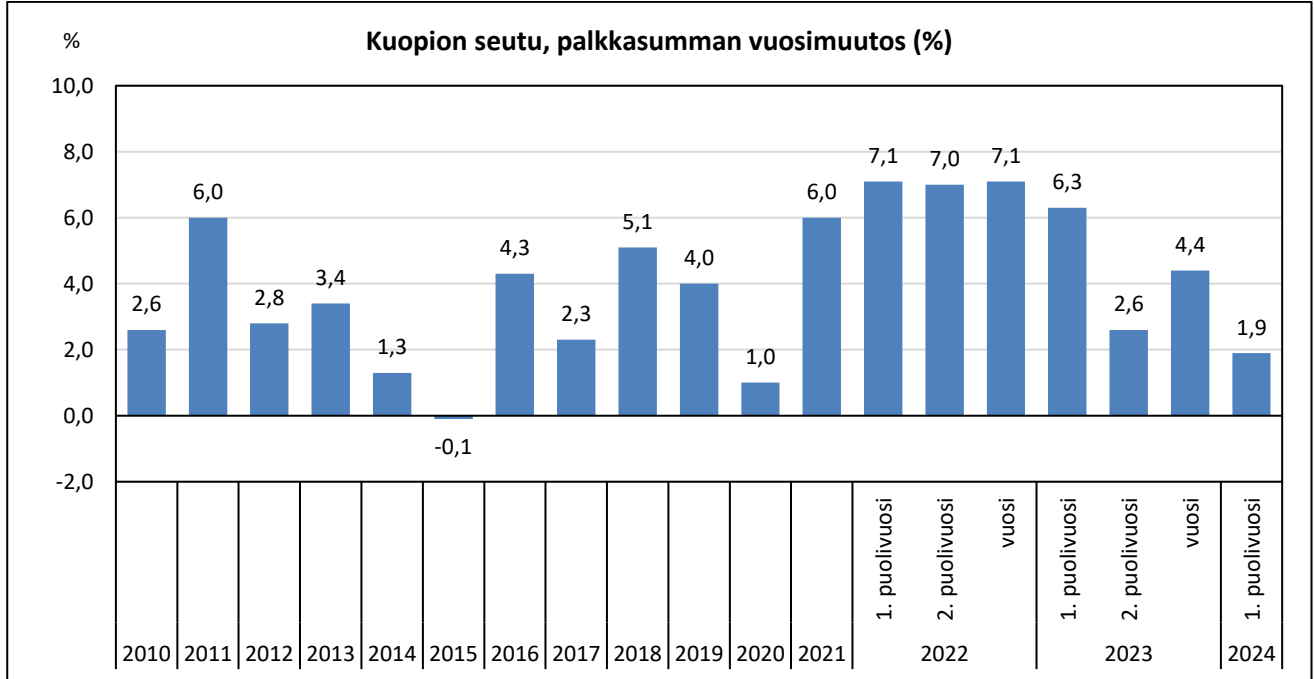

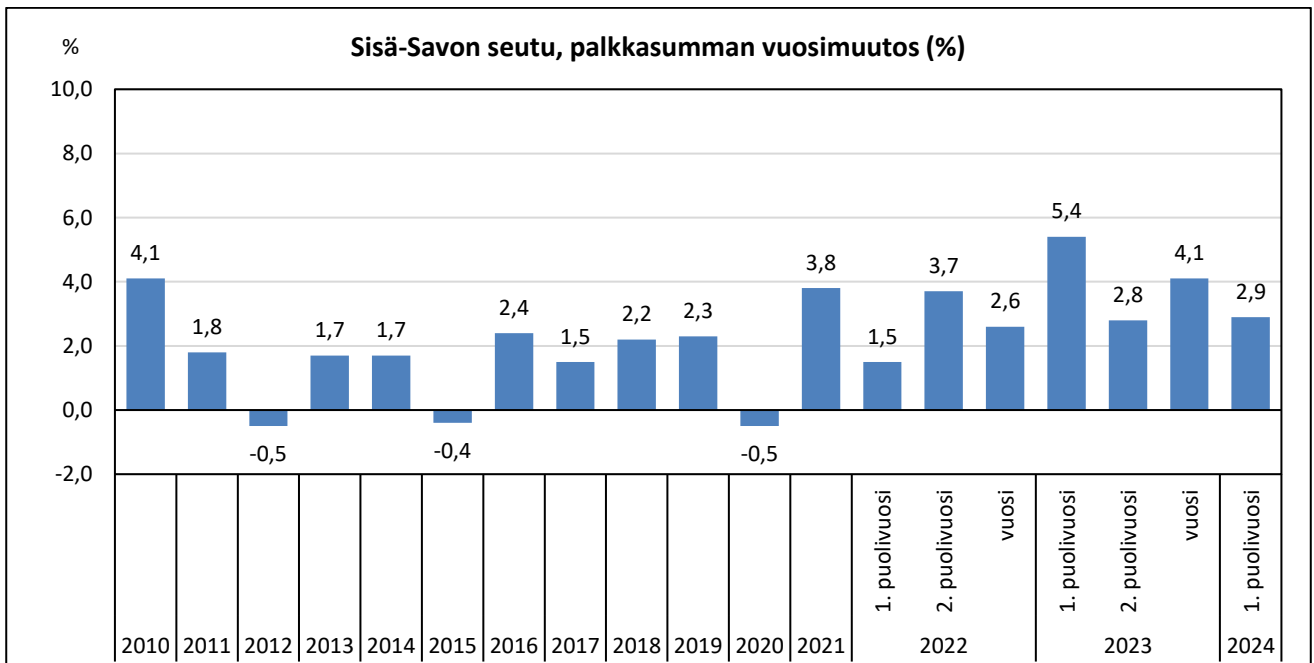
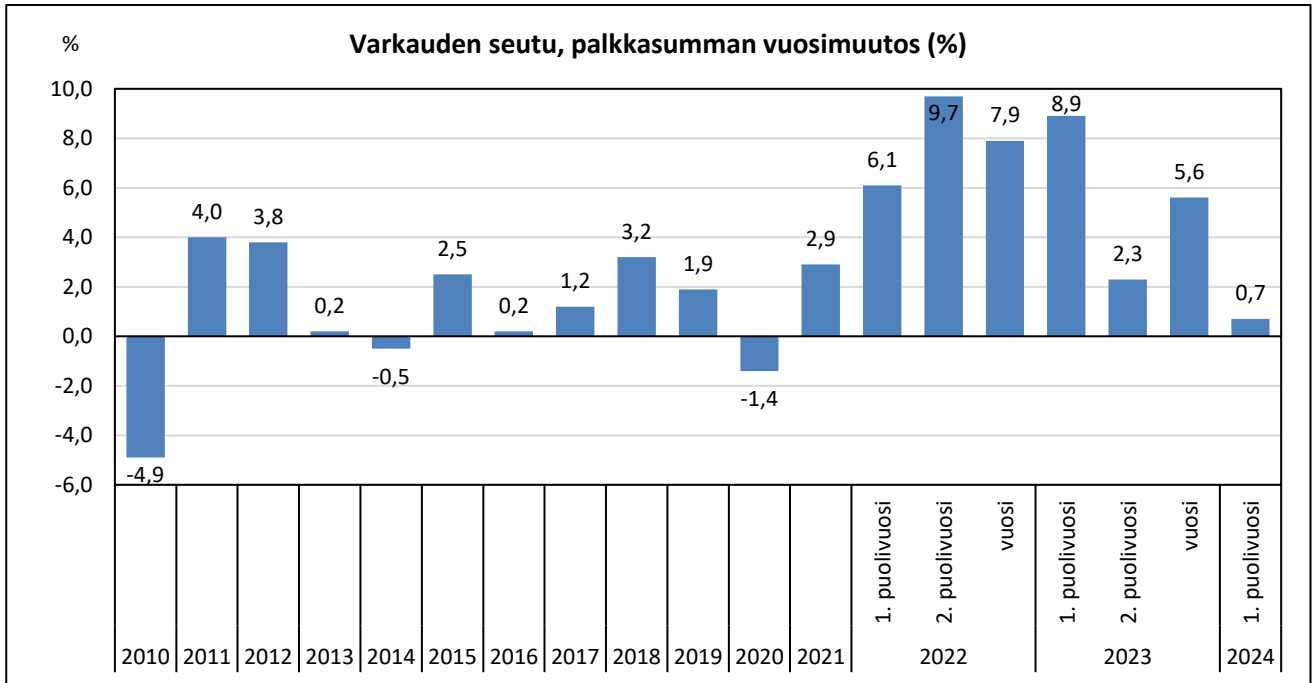

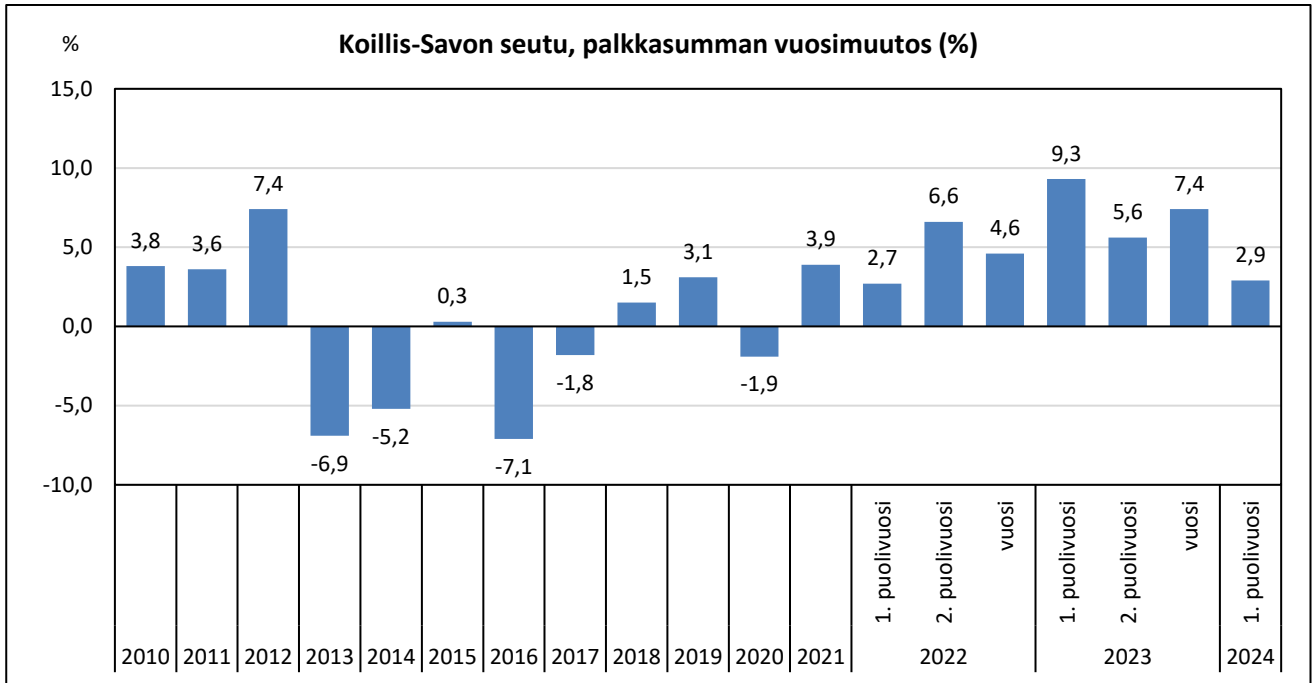
2.3 Palkkasumma

Tammi-kesäkuussa palkkasumma kasvoi sekä Pohjois-Savossa että koko maassa 1,6 %. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla palkkasumma kasvoi kaikilla Pohjois-Savon seuduilla. Koillis-Savossa ja Sisä-Savossa palkkasumma kasvoi seuduista eniten, 2,9 %. Kuopiossa palkkasumma kasvoi 1,9 %, Varkauden seudulla 0,7 % ja Ylä-Savossa 0,4 %.

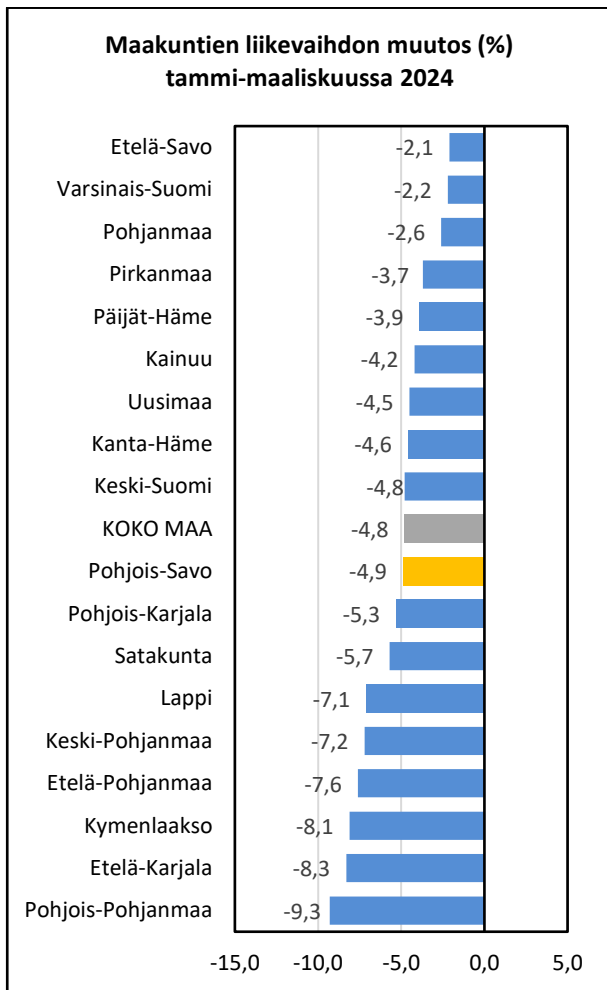
Pitkällä aikavälillä (2010–2023) palkkasumma on kasvanut Pohjois-Savossa ja koko maassa samaa noin 3,0 %:n keskimääräistä vuosivauhtia. Kuopion seudun palkkasumman keskimääräinen kasvu (3,4 %) on Pohjois-Savon parasta, ja luku on myös koko maata parempi. Ylä-Savossa pitkän aikavälin kasvu on ollut 2,3 %, Varkauden seudulla 2,2 %, Sisä-Savossa 1,6 % ja Koillis-Savossa 0,5 %.

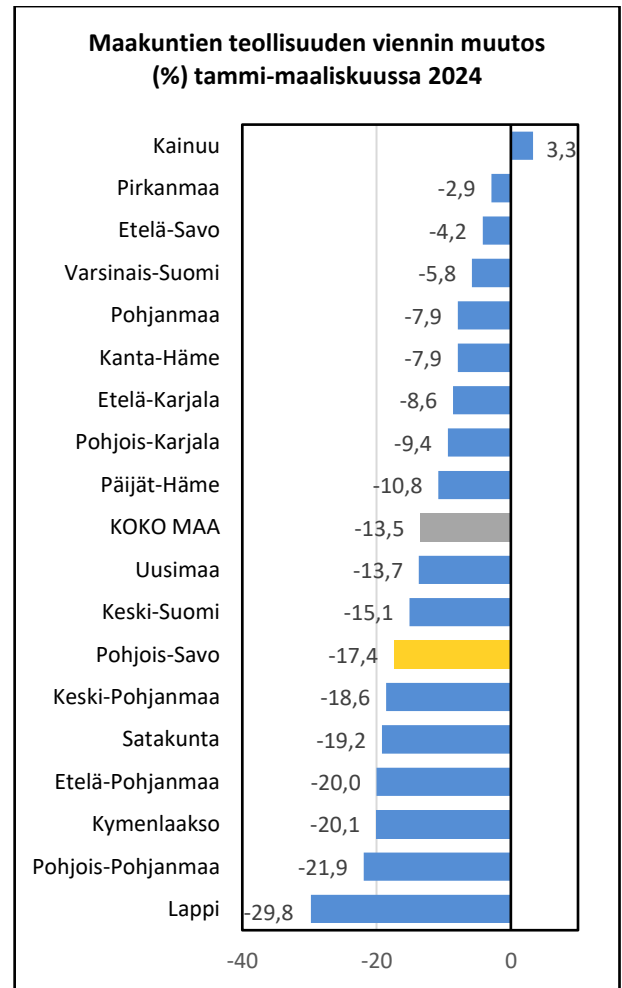

3 Maakuntien kehityksen vertailu

Maakunnittaiset suhdannetiedot ovat saatavilla vain vuoden 2024 ensimmäiseltä neljännekseltä. Liikevaihto laski vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kaikissa maakunnissa.

Tammi-maaliskuussa Pohjois-Savon liikevaihdon kehitys (-4,9 %) oli maakunnittaisessa vertailussa koko maan keskiarvon tasolla. Alkuvuonna liikevaihto laski vähiten Etelä-Savossa, Varsinais-Suomessa ja Pohjanmaalla. Heikointa liikevaihdon kehitys oli Kymenlaaksossa, Etelä-Karjalassa ja Pohjois-Pohjanmaalla.

Teollisuuden vienti kasvoi ainoastaan Kainuussa (3,3 %). Kaikissa muissa maakunnissa vienti laski. Suurinta lasku oli Etelä-Pohjanmaalla, Kymenlaaksossa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa.

Maakunnittaisessa vertailussa Pohjois-Savo sijoittuu koko maan keskiarvon alapuolelle. Pohjois-Savossa teollisuuden vienti laski -17,4 % koko maan viennin muutoksen ollessa -13,5 %.

4 Työvoimavarat ja työllisyys

Pohjois-Savon työllisyysaste on vuosittain noussut tasaisesti vuodesta 2016 alkaen, lukuun ottamatta vuosia 2020 ja 2023, jolloin työllisyysasteet pysyivät edellisten vuosien tasolla. Työllisyysaste vuonna 2023 oli 72,2 %, koko maan keskiarvon ollessa 73,6 % (vuosikeskiarvo). Pohjois-Savossa kuluvan vuoden ensimmäisen vuosineljänneksen työllisyysaste (71,6 %) oli suurempi kuin edellisen vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Toisen vuosineljänneksen osalta työllisyysaste (72,2 %) oli 2,1 % pienempi kuin edellisen vuoden toisella neljänneksellä. Pohjois-Savossa oli syyskuun lopussa työttömänä 11 459 henkilöä, mistä lomautettujen osuus oli 992. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on 10,2 %, 0,6 prosenttiyksikköä viime vuotta korkeampi. Työttömien määrä maakunnassa on ollut vuoden 2024 aikana edellistä kahta vuotta korkeampi ja elokuussa työttömien määrä ylitti vuoden 2021 elokuun lukeman. Seutukunnittain tarkasteltuna matalin työttömien osuus työvoimasta on Sisä-Savon seudulla (9,0 %) ja korkein Koillis-Savossa (11,4 %). Kuopion seudun työttömien osuus työvoimasta on 10,2 %, Ylä-Savon seudun 9,8 % ja Varkauden seudun 10,8 %. Kunnittain tarkasteltuna matalimmat työttömien työnhakijoiden osuudet työvoimasta ovat Siilinjärvellä (7,7 %), Jorjoissa (7,8 %) ja Vieremällä (8,0 %). Vastaavasti korkeimmat Kaavilla (12,8 %) ja Varkaudessa (12,8 %).

Lomautettujen määrä on ollut korkeampi kuin edellisellä vuonna syyskuuhun saakka. Syyskuussa lomautettuja oli 100 vähemmän kuin edellisellä vuonna vastaavaan ajankohtaan. Lomautukset kohdistuvat pitkälti miesvaltaisille aloille ja lomautetuista syyskuussa 85 % oli miehiä. Kaikista lomautetuista 48 % oli syyskuussa rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöitä.

Ammattiryhmittäin tarkasteltuna miesten lomautukset ovat kuluvan vuoden aikana kohdistuneet enimmäkseen rakennus-, korjaus- ja valmistusaloille, prosessi- ja kuljetusaloille sekä erityisasiantuntijoihin. Naisten lomautukset puolestaan ovat jakautuneet tasaisemmin eri ammattiryhmien välillä. Pula osaavasta työvoimasta ja pitkään jatkuneet rekrytointiongelmien ovat vähentäneet

irtisanomisia, koska yritykset pyrkivät pitämään kiinni osaavasta henkilöstöstään.

Työvoiman kysyntä on laskenut ja uusia avoimia työpaikkoja maakunnassa on ollut huomattavasti vähemmän kuin muutamana aiempina vuosina. Tammi-syyskuun aikana Pohjois-Savon Työ- ja elinkeinotoimistoon ilmoitettuja uusia avoimia työpaikkoja oli 18 000, mikä on noin 13 600 vähemmän kuin edellisen vuoden vastaavalla ajanjaksolla (- 43 %) ja 24 400 vähemmän kuin vuoden 2022 vastaavalla ajanjaksolla (- 58 %).

Työ- ja elinkeinoministeriön laatiman tilaston mukaan työvoimaa etsineistä toimipaikoista rekrytointiongelmia kokivat Pohjois-Savossa vuonna 2023 46 %. Puolestaan viimeisen neljän vuosineljänneksen rekrytointiongelmien keskiarvo Pohjois-Savossa on 50 %.

Pitkäaikaistyöttömiä oli Pohjois-Savossa syyskuun lopussa 4 034. Pitkäaikaistyöttömien määrä laski noin kolmen vuoden ajan, mutta nyt määrä on kääntynyt loivaan kasvuun. Syyskuun lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli 159 enemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömistä miehiä oli 63 % ja naisia 37 %.

Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli syyskuun lopussa 1 446, mikä on 227 enemmän kuin vuosi sitten. Nuorten, alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta oli syyskuussa Pohjois-Savossa 13,8 %, mikä on 2,0 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuosi sitten. Vuoden 2024 aikana nuorten pitkäaikaistyöttömien määrä on kuitenkin edelleen vähentynyt. Alle 25 -vuotiaita pitkäaikaistyöttömiä oli syyskuun lopussa 189, mikä on 32 pitkäaikaistyötöntä vähemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Syyskuussa Pohjois-Savossa oli 906 ulkomaalaista työtöntä työnhakijaa, mikä on 101 vähemmän kuin viime vuonna. Suurin kansallisuusryhmä on ukrainalaiset (260 henkilöä), toiseksi suurin on venäläiset (122 henkilöä).

Liite: Tietosisällön kuvaus

Aluetaloustarkastuksen liikevaihtoa, vientiä ja palkkasummaa koskevat tiedot on toimittanut Tilastokeskus asiakaskohtaisena tietopalveluna. Joitakin tietoja ja kuvioita on tarkasteltu ja muokattu edelleen Pohjois-Savon liitossa. Työvoimaa ja työllisyyttä kuvaavat tiedot on saatu Pohjois-Savon ELY-keskukselta, johon voi olla yhteydessä työllisyyttä koskevien yhteydenottojen osalta.

Ajankohtaisten suhdanteiden kuvauksessa pääpaino on vuoden 2024 ensimmäisen puolivuotisjakson tiedoissa em. liikevaihdon, viennin ja palkkasumman osalta. Seurantakauden vuosimuutosten keskiarvot on laskettu erillisen laskukaavan mukaan, jossa tarkastellaan mm. ajanjakson alun ja lopun keskimääräistä vuosimuutosta.

Puolivuositteiset muutostiedot (%) pohjaavat neljännesvuositteisiin muutosprosentteihin, jotka on laskettu vertaamalla neljännesvuosisummaa edellisen vuoden vastaaviin neljänneksiin. Alkuvuoden 2024 tiedot ovat suuntaa antavia ja voivat tarkentua myöhemmin.

Yritysten liikevaihdon, viennin ja palkkasumman tilaa voidaan arvioida toimialoittain ja seuduittain perusteellisemmin koko vuoden 2024 osalta ensi keväänä. Työllisyydestä saadaan tietoja kuukausittain, ja ELY-keskus julkaisee tiedot säännöllisesti omalla Internet-sivustollaan.

Tuoteseloste

Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun tuottamat kuukausitason indeksit mittaavat tarkasteltavan muuttujan muutosta suhteutettuna perusvuoden tasoon. Indeksisarjoissa käytetään perusvuotta 2021 (2021=100). Tilaston lähdeaineistona on verohallinnon kausiveroaineisto (kokonaisaineisto), jonka lisäksi hyödynnetään Tilastokeskuksen omaa kuukausittaista suoraa tiedonkeruuta sekä vuositilastoja.

Indeksien laskenta perustuu muutosestimointiin ja laskennassa käytetään ns. paneelimenetelmää. Menetelmässä vertailaan tarkasteltavan kuukauden ja edellisen vuoden vastaavan kuukauden vertailukelpoisia havaintoja huomioimalla muun muassa yritysjärjestelyt ja kirjanpitoon liittyvät raportointikäytännön muutokset. Aineisto kattaa myös aloittaneet ja lopettaneet yritykset.

Euroestimaattitietojen tuotantomenetelmää uudistettiin maaliskuussa 2014. Lisätietoa kohdassa Käsitteet.

Käsitteet

Kausitasoitettu sarjasta on poistettu vuoden sisäinen systemaattinen vaihtelu. Kausivaihtelun aiheuttaa usein jokin eitaloudellinen ilmiö, kuten säätilojen ja vuodenaikojen vaihtelu ja ihmisten toimintatavat.

Muutosprosentit on laskettu alkuperäisestä indeksisarjasta ja ne vertaavat tarkasteltavan ajanjakson kehitystä aina edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Esimerkiksi tammikuuta 2024 verrataan tammikuuhun 2023. Neljännes-, puolivuosi- ja vuosimuutosprosentit lasketaan vertaamalla alkuperäisen indeksisarjan halutun ajanjakson indeksipistelukujen summaa edellisen vuoden vastaavaan summaan.

Yritysten ja toimipaikkojen kuukausittaisissa kertymässä on mukana ne aineiston yritykset tai toimipaikat, jotka ovat tarkasteltavasta muuttujasta riippuen tuottaneet liikevaihtoa, maksaneet palkkoja tai joilla on ollut kokopäivätyöllisiä. Aineiston uusimpien kuukausien lukumäärätiedolla voi arvioida aineiston kertymistä. Viralliset yritysten ja toimipaikkojen vuositasoiset lukumäärät tuottaa Tilastokeskuksen yritysrekisteri. Yritysrekisterin vuositasoiset lukumäärätiedot sisältyvät myös rakennetietoihin.

Kuukausitasoiset liikevaihdon, viennin ja palkkasumman euroestimaatit tuotetaan toimeksiantoihin haluttaessa. Eurotietojen estimointimenetelmässä eurojen tasotietona käytetään yhtenäisesti indeksien perusvuotta (vuosi 2021=100). Eurotiedot päivittyvät samalta ajanjaksolta kuin indeksitkin.

Muuttujat

Liikevaihto lasketaan ilman arvonlisäveroa. Kuvattava liikevaihto voi sisältää joitakin tuloslaskelman liikevaihtoon kuulumattomia eriä, kuten käyttömaisyserien myyntejä, muita tuottoja, satunnaisia eriä, käänteisesti verovelvollisia ostoja, tuotteiden omaa käyttöä ja agentuurien myyntiä. Poikkeukselliset erät poistetaan laskennasta.

Palkkasumma tarkoittaa yritysten maksamien bruttomääräisten palkkojen summaa. Palkkoihin sisällytetään kaikkien yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden rahamääräiset korvaukset kuukauden aikana tehdystä työstä. Palkat

sisältävät kaikki työntekijöiltä kannettavat tuloverot ja sosiaaliturvamaksut sekä lisäksi erilaiset lisätyöt (ylityö, yötyö), bonukset ja lomarahat. Palkkaan sen sijaan eivät kuulu optiot, työn tekemiseen liittyvät kulut tai työnantajan sosiaaliturvamaksut.

Vientitiedot ovat osa liikevaihtoa. Vienti koostuu verottomasta liikevaihdosta, EU:n sisäisestä viennistä ja EU-alueen ulkopuolisesta viennistä. Liikevaihdon tavoin vientiin ei sisällytetä arvonlisäveroa.

Tietojen revisoituminen

Revisio tarkoittaa tietojen tarkentumista. Tietojen tarkentuminen johtuu esimerkiksi laskentaan käytettävissä olevan aineiston muutoksista tai saaduista uusista tiedoista. Uusimman kuukauden osalta verohallinnon kausiveroaineiston kattavuus on liikevaihdolla mitattuna noin 95–98 prosenttia. Kausiveroaineisto kertyy 12 kuukauden ajan, jolloin yritykset voivat myös ilmoittaa muutoksia aikaisemmin ilmoittamiinsa tietoihin. Myös Yritys- ja toimipaikkarekisterin vuositiedot päivittyvät 2–12 kuukauden viiveellä tarkasteltavan ajankohdan päättymisestä. Yritysjärjestelyt, yritysten toimipaikkarakenteen muutokset, toimialojen muutokset ja yritysten aloittamiset sekä lopettamiset aiheuttavat myös tarkentumista tietoihin.

Tietojen tarkentumisen takia tietoja julkaistaessa on hyvä mainita minkä ajankohdan tiedot tarkentuvat ja mihin ajankohtaan asti.